

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fuldensivm Antiquitatvm Libri III.

Brouwer, Christoph

Antverpiæ, 1612

Cap. VII. Secundum & tertium Fuldensis Ecclesiæ incendium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39712

regra aduersus labem hanc diuinitus conseruata. . . Sed triste interea obuersabatur omnium oculis spectaculum, cum domus incluta, olim Regibus ac dynastis cara, patebat aëris & pecudum iniuriis; & nemo ex tot millibus, qui in tuam, o parens diua Fulda, hereditatem venerant, nemo ex filiis, inquam, tuis, qui id tibi meritò debebant, repperit, qui manum vel cor ruinis his abolendis apponeret, donec anno vindicati orbis MCXXIII. Vdalrico Abbate, collapsum opus resurgere cepit. In hanc sententiam, exiguo verborum deflexu, antiqui huius loci cœnobitæ. Ceterum Marquardi tandem præcellentis virtute Antistitis operâ, moles Orientalis hæc ad summum educta, & diuæ Dei genitrici cum subiectâ testudine consecrata, præsentè Friderico Imperatore, & plerisque aliis regni proceribus, anno MCLVII. feriâ VI. ante Palmarum, id est, XI. Kal. Aprilis, Euerardo Bambergensi & Hermanno Werdensi, Episcopis, ceremoniâ solemni, eam dedicantibus.

Marquardus Abbas Orientalem templi partem erigit. Crypta hæc dicta Orientalis ad S. Mariam. Viridunensis. Super Hermanno ad Metrop. Sax. ib. 6. c. 29. Alb. Krantzij.

CAPVT VII.

De secundo & tertio Fuldenſis eccleſiæ incendio.

EXTITERE posthæc & aliæ causæ, cur basilica Fuldenſis ceu properans ad interitum funditus periret; altera peculiaris fuit ab vnus hominis intemperatiâ & ebrietate, cui templi custodia demandata; altera per communis disciplinæ laxamentum diuinitus inuecta creditur, quum feminis primùm basilicam ingredi permissum est. Eam hisce verbis Ioannes Merlanius Abbas, opem afflictis rebus implorans, ad Bonifacium IX. retulit, anno MCCCXCIX.

Beatissime Pater, non sine graui cordis mœrore ac lugubri mœstiq. voce beatitudini vestræ exponimus, quòd nuper die septimâ mensis Iunij anni proximè præteriti, paulò ante medium noctis, suborta seuu tempestas aëris, veniens sicut fulgur ignis de celo, sanctam ac venerandam, miræque ac pretiosæ structuræ eccleſiam monasterij vestri Fuldenſis, ordinis S. Benedicti, Herbiſipolenſis diœceſis, sicut Deo placuit subito & inopinatè inuaſit, totamque huius fabricam miserabiliter per grande & horrendum incendium funditus destruxit, & quasi in nihilum, imò in fauillam & cineres redegit.

Q 3

Deus

Deus tamen pius & misericors, suorum in terrâ curam habens, de suâ supereffluente benignitate & misericordiâ, venerabilia, ac omni honore digna, ac perpetuò memoranda corpora & reliquias SS. Martyrum, Bonifacij Episcopi fundatoris dicti monasterij, Simplicij, Faustini, & Beatricis, Processi & Martiniani, ac aliorum plurimorum Martyrum, Confessorum, & Virginum, quæ in præfatâ Ecclesiâ recondita fuerant; nec non quasi omnia quæ ad cultum diuinum pertinent, omnesque & singulas officinas memorati monasterij, à dicti ignis incendio intacta præseruauit & illæsa. Ita Ioannes Abbas. Sed de clade hac posteriore satis superque monuimus libro primo, cap. VIII. Prior quidem illa reuocatur ad annum recuperatæ salutis MCC. LXXXVI. quando Marquardo II. Abbate, ædituus vino iuxtâ somnoque obrutus, malè custoditâ lucernâ, incendij tanti fomitem ministravit.

*Basilica incendium al-
teru luctuo-
sissimum.*

*Quis flammam illius nocetis, quis fulmina flamma
Explicet?*

Adnituntur quidem huius ætatis cœnobitæ in hanc sententiam: Postridie vinculorum Petri, quâ die publica letitia ob summi Pontificis iudicium de Marquardi honoribus Româ allatum ad remissionem omnes inuitabat, nostrum venerabile monasterium, in quo gloriosus Christi martyr Bonifacius requiescit, Dei omnipotentis permissu, cuius omnis actio veritas & misericordia; cuius iudicia sunt abyssus multa; igne conualescente, paulò post crepusculum, in fauillam & cinerem redactum est. Reliquiæ, libri, ornamenta, ceteraque domus Dei argento auroque decora vtensilia, summâ diligentia à sanctissimis patribus nostris excellentissimo studio conquista, & impenso labore facta, perierunt. Ab tam excelsos parietes, tam ingentis fabrica sic flammæ contagio tam subito liquefcere, vt ne quidem vnicum altare ab ignibus incolume staret! Ni dolor animi obtunderet, & suspiria vocem includerent, plura de templi ruinâ & incendio certè scriberemus. Sic illi: Reperiuntur & de sequenti anno litteræ nonnullorum Germaniæ Præfulum, qui Wirceburgi celebrem tunc conuentum, Præsede Ioanne Tusculano sedis Apostolicæ Legato, agitabant, quorum primores Giselbertus Bremensis, Bruno Brixinensis, Witigo Misnensis; à quibus scilicet potestas tunc facta, corrogandi suppetias templo inftaurando, propositâ pœnarum veniâ. Verba diplomatis sunt:

*Synodus
Wircebur-
gensis ad re-
parationem
cladis adiu-
tas.*

Cum

Cum igitur honorabile monasterium S. Bonifacij in Fuldâ ordinis S. Benedicti, per incendium casu inopinato miserabiliter destructum, nullo modo valeat restaurari, &c. ut de bonis vobis collatis pias elemosynas, & grata caritatis subsidia erogetis . . . Datum Herbipoli anno Domini MCCLXXXVII. tempore Concilij D. Ioannis Episcopi Tusculani, tunc per Alemariam S. A. Legati. Atque ab hisce duobus incendiis versa templi pulcherrima species; nec ad pristinum decorem vumquam inde adspiravit. Etenim singula opera minutatim annumerari possunt, quæ deinde per intervalla temporis, ruinarum modo reliquiis superfusa. Anno quippe MCCCXXXI. ex abiignâ contabulatione inchoata templi laquearia, & LXXVI. eiusdem sæculi tandem absoluta. Sequenti collocatum Baptisterium. Addita specularia vitrea circumquaque anno MCCCCLXXVIII. deinde M D. ingressus & vestibulum Meridionale. Trigintaquinque post annis à Ioanne Hennebergio organum exstructum non infabrè; & ara gemmato plumarioque opere perpolita, aliaque præclara templo ornamenta ad sacrificij cultum ab eodem relicta. Sed hæc, uti exilia, ita ne præterita à nobis viderentur, vel eò præcipuè erant commemoranda, ne imperitâ vanitate vulgus hæc tamquam à cunabulis primæuæ basilicæ exorta, ingerere ornamenta pergeret. Non siluero tamen S. Andree oratorium Australi lateri basilicæ adstructum versus Orientem, cui, Reliquiæ nouæ, titulum indidere. Hic capaci tumulo saxeo, sed diuisis bipartito loculamentis, cernitur aceruus grandium ossium, quæ ex antiqui templi busto, aut ruinis illuc translata. Horum, quoniam obscura testificatio, titulis & indiciis amissis, iccirco cultus etiam & veneratio languet: tametsi religionem locus appellatione suâ tueatur, memorentque senes, exordio sæculi superioris, perenni lumine & sacrificio, cultorumque frequentia, vestibulum hoc ædis cohonestatum. Tradunt hinc etiam loci, tandem conditis ossibus, quieuisse Conradum Salicum, eius nominis primum Germaniæ Regem: qui, nullis iam reliquis mausolei vestigiis, maiore nobis præconio efferendus, publicè, quod Caroli Magni stirpem in Germaniâ, morte suâ conclusit; priuatim, quod Carolingorum pietatem æmulatus, Fuldensem ecclesiam eximiis donis ac regiâ liberalitate plurimâ maectauit.

Rhegi-

S. Andree sacellum zum neuwen basiligumb.

Conradus I. Rex Fulda sepultus.

Herm. Conr. in Chr. Otto Frising. lib. 6. c. 15. 16.

vveri
iquitate.
enies.
IV
B

Rheginonis itaque supplemento hoc præclarum indolis Regiæ, ac germanæ Principum virtutis elogium retulit:

Anno Dominicæ Incarnationis DCCCCXIX. Conradus Rex obiit, vir per omnia mansuetus, prudens & diuinæ religionis amator. Qui cum obitus sui diem imminere sentiret, vocatis ad se fratribus & cognatis suis, maioribus scilicet Francorum, mortem sibi imminere prædixit; & ne in eligendo post se Regem, dissidium regni fieret, paternâ eos voce præmonuit: sed & Henricum Saxonum Ducem filium Ottonis, virum strenuum & industrium, præcipuumque pacis sectatorem, ut eligerent, iussit; aliumque ei ad hoc officium aequè dignum inueniri non posse testificans, sceptrum ei & coronam, ceteraque Regiæ dignitatis ornamenta, pacto tuendi & conseruandi regni, per eos transmissit. Ipse verò hac vitâ decedens, in Fuldâ monasterio honorificâ sepulturâ tumulatus est. Quot verba, tot aurea magnanimi Regis decora. Sed quia funus Conradi honorificè illatum conditumque Fuldæ, ante cladem basilicæ satis liquet; probabile, pro varietate casuum ac temporum, sepulturam non retinuisse primam; sed migrasse identidem, dum in oratorio S. Andree ossa vaga sedem acciperent. Testatur quoque Marianus Scotus sepultum, in Fuldâ monasterio iuxta altare S. Crucis: quod equidem, in ipsâ veteri basilicâ repono. Ceterum quàm regificè sibi dum incolumi sepulturam hanc Fuldæ post mortem decreuerit, ex donationis illustri monumento testatum facio:

*Conradus
Rex sibi Ful-
dæ sepul-
turam deligit.*

CVNRADVS diuinâ clementiâ fauente & ordinante Romanorum Francorum Rex. Si loca Sanctorû, diuinis mancipata cultibus & spiritalibus instituta seruitus, donis ac beneficiis nobis à Deo collatis, ditare & honorare voluerimus, non solum ad honoris nostri augmentum, sed ad eternæ etiam salutis nostræ profectum cedere, pro certo habemus. Quapropter notum fieri volumus omnium Christi ac nostri fidelium industrie, qualiter nos pro amore vitæ eternæ, & sacrosanctæ Christianæ religionis amore prælegimus locum Fuldensis monasterij, specialis prærogatiuæ patrocinatione sanctissimi Bonifacij muniti, requiei post finem vitæ, Deo annuente, consequi. Vnde, quia incerta est vita hominis super terram, oportunum ac valdè necessarium videtur, ut præueniamus districti iudicis iram in confessione, & purissimæ atque mundissimæ conscientie oblatione. Offerimus igitur & contradimus Deo & sanctissimo eius martyri Bonifacio, prædia duo, à parentibus nostris

nostris hereditario iure collata nobis, hoc est, in Hagen & Sumerode, cum omnibus suis appendiciis, cum cunctis terrarum ac silvarum terminis, eâ conditione certissimaque pactione, ut prædicti Fuldensis monasterij fratres victum & vestitum inde habeant, & pro anima nostræ, matrisque nostræ Glismudæ liberatione, preces iugiter Deo fundant. Ad priscum Fuldensis ecclesiæ Martyrologiû adscriptum,

*Glismuda
mater Con-
radi Regis.
Nota nume-
rales in MS.
desiderantur.*

X. KALEND. IAN.

CVONRADVS REX.

CAPVT VIII.

De Sanctorum Reliquiis, qua Fulda exhiberi solita.

EXTERIOREM basilicæ faciem plurifariam ostendimus, iam interiorem ornatum & synthefin explicamus. Sed spissum tamen sit nimis ac densum opus, omnium quæ antiquitus in Fuldensi basilicâ conditæ Diuorum enumerare reliquias, cum huius generis in sacrario pænè iustum volumen extet. Extant & vetustis librorum monumentis inscriptæ Pontificum condonationes, quibus ad patronorum venerationem & frequentiore cultum inuitati maiores. Hisce ex libris perspicere facile sit, quo ij olim in pretio & honore extiterint. Sancti Bonifacij imagini adstat Alexander IV. Pontifex cum hac scripturâ:

*Reliquiarum
prolixus in-
dex in sacra-
rio Fuld.*

Alexander omnibus verè pœnitentibus & confessis, ad monasterium S. Saluatoris in festo S. Bonifacij, Simplicij & Faustini, quorum corpora hîc venerabiliter requiescunt, ac in anniuersariâ dedicatione Ecclesiæ venientibus, c. dies de iniunctâ sibi pœnitentiâ misericorditer relaxamus. Anagninæ v. Idus Decembris, Pontificatus anno v.

*Patrocina
& Indulgen-
tia veteris
Ecclesiæ.*

Longa hinc sequitur Pontificum serie, id genus expiationum de ecclesiæ thesauro huc similiter expromentium. Sed repetitis ignium & bellorum damnis, quibus cum templi veteris moles, tum aliæ vicinæ ecclesiæ non semel ab ipsis propè fundamentis succussæ, dubium esse nequit, quin confuso ruderibus

R bus